

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΘΕΜΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Τα «κόμματα» της διανόησης

(1) Στον ορίζοντα διαφαίνονται προκλήσεις και τριγμοί, ριψοκινδυνεύσεις και προμηνύματα ή πάλι η απειλή του αγνώστου, του χάους. Ένα **θολό** σκηνικό, που -σε ακραίες περιόδους- είναι αποκύημα και επιβεβαίωση της σοβαρής παθολογίας. Θα μπορούσαν οι γνώστες, οι **ειδήμονες** να βγάλουν τη χώρα από τη σύγχυση, να τη συγκρατήσουν προτού αυτή χαθεί σε μια νέα ασαφή πορεία;

(2) Όμως σήμερα η διανόηση, ίσως ακριβώς λόγω των καιρών, μοιάζει **διασπασμένη** περίπου σε τόσα κομμάτια όσα και τα κόμματα. Σε κάθε κρίσιμη καμπή εμφανίζονται καταστάσεις με υπογραφές πνευματικών ανθρώπων που υποστηρίζουν τη μία ή την άλλη πολιτική επιλογή. Στα κομματικά συνέδρια άνθρωποι του πνεύματος κάθονται σε προεδρεία. Και δεν ασχολούνται συνήθως με το πώς θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μια δικαιότερη κοινωνία, που προνοεί για τις **επόμενες** γενιές, αλλά με το πώς θα επιβεβαιώσουν συγκεκριμένα κομματικά συμπεράσματα. Δεν ξέρεις ποιον να εμπιστευθείς...

(3) «Είναι ευθύνη των διανοουμένων να λέγε την αλήθεια και να **αποκαλύπτουν** το ψέμα» έλεγε ο Νόαμ Τσόμσκι. Ορισμένοι το κάνουν με ζήλο, αμφισβητώντας κυρίαρχες θεωρίες. Άλλοι αιθεροβατούν **εγκλωβισμένοι** σε τραγικές αυταπάτες. Και υπάρχουν και οι ειδικοί που προσφέρουν πληροφορίες για τεχνικά ζητήματα, που δίνουν συμβουλές σε κόμματα και κυβερνήσεις, που αιτιολογούν καταστάσεις, που διατυπώνουν προβλέψεις, και για το κοινό είναι οι εκπρόσωποι της αλήθειας. Είναι λογικό. Πολλά από τα κοινωνικά προβλήματα μπορούν να λυθούν με την επιστημονική γνώση που **προσφέρεται** στους επαγγελματίες της πολιτικής.

(4) Πόσοι όμως λένε στο κοινό όλη την αλήθεια; Σ' αυτό το σημείο τα πράγματα **περιπλέκονται**. Μερικές φορές, ένας ειδικός από αναλυτής και λύτης προβλημάτων κινδυνεύει να γίνει εργαλείο των κομματικών επιτελείων, υποτακτικός τους, αθέλητος ή ηθελημένος προπαγανδιστής τους, να ενσωματωθεί στα δικά τους δίκτυα και να μετατραπεί σε ανελλιπές πρόσωπο της επικαιρότητας και του καθημερινού τηλεοπτικού σχολιασμού, που **αποδυναμώνουν** κάθε καινούργια ιδέα καθιστώντας την, με την επανάληψη, μόδα. Ορισμένοι, πάλι, επαίοντες/ειδικοί ενδιαφέρονται όχι τόσο να συνεισφέρουν στη διαφώτιση του πολίτη όσο να τους αναγνωριστεί ένα ατομικό πνευματικό κεφάλαιο που θα τους εξασφαλίσει να παραμένουν αναντικατάστατοι στην «αγορά» του πνεύματος.

(5) Από την άλλη, όσοι διανοητές καταφέρνουν να αρθρώσουν έναν κρυστάλλινο λόγο, η φωνή τους, η οποία χρειάζεται να είναι **ακηδεμόνευτη**, φτάνει στα αυτιά των ευήκων κατοίκων της χώρας. Ακόμη και με τα λάθη τους, τις υπερβολές, τις ακρότητες, τις αρνήσεις τους, με τη γόνιμη διαφωνία τους θα δημιουργήσουν ένα διακριτό «ρεύμα» ενάντια στην επιζήμια συμφεροντολογία των ενσωματωμένων στις τάξεις των λαοπλάνων της εξουσίας. Στα χαρακώματα της μάχης για επιβίωση θα είναι μια άλλη δύναμη, που θα εμπνέει η εξαγνιστική δύναμη της συνεργασίας και του οράματος, της μνήμης και της υπέρβασης, μιας νέας αρχής.

(Τασούλα Καραϊσκάκη, εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20.05.2012. Διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Εισαγωγικό σημείωμα: Ο Δημήτρης Μαλέρης είναι καθηγητής πανεπιστημίου. Δύο φοιτητές του συνελήφθησαν, την περίοδο της δικτατορίας του 1967, διότι μοίραζαν αντιδικτατορικές προκηρύξεις, γεγονός που τον έφερε σε αντιπαράθεση με τον Πρύτανη.

Όταν ο Δημήτρης γύρισε στο σπίτι εκείνη την ημέρα ήταν σε κακό χάλι. Η Αλίκη προσπάθησε να τον λογικέψει. «Μην ξανοίγεσαι, αν σε πάρουν χαμπάρι οι παραέξω δεν θα γίνεις τελικά καθηγητής. Άλλωστε, τους δυο φοιτητές τους έπιασαν στα σπίτια τους, έξω από τον χώρο του Πανεπιστημίου. Ίσως ο Πρύτανης να σε συμβουλευει για το καλό σου...» Ο Δημήτρης έγινε έξω φρενών: «Καταλαβαίνω τι μου συμβαίνει. Για μένα, η “έδρα” αντιπροσωπεύει την ελευθερία μου. Από αυτήν μπορώ να μιλώ ελεύθερα. Και το “καθηγητής” το ήθελα και θέλω πάντα, γιατί αυτή η θέση μου δίνει περισσότερα δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις. Όχι διοικητικές υποχρεώσεις, δεν θα ήθελα ποτέ να γίνω Πρύτανης, το ξέρεις, αλλά υποχρεώσεις απέναντι σε αυτά τα παιδιά που πρέπει τώρα να μάθουν ορισμένα βασικά πράγματα. Είναι η Τρίτη φορά που μου κάνει παρατήρηση ο Πρύτανης. Θυμάσαι με την “Αντιγόνη” του Σοφοκλή και με τον Πλάτωνα; Τα χειροκροτήματα των παιδιών του τα πρόφτασαν οι χαφιέδες του. “Κύριε Μαλέρη, θα σας παρακαλούσα να διαλέγατε θέματα λιγότερο επαναστατικά.” Αν μου αφαιρέσουν το δικαίωμα να μιλήσω, τι να την κάνω την έδρα;»

(Ζωρζ Σαρή. ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ. Διασκευή)

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου 1 σε 80-100 λέξεις.

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β

B1. Να αιτιολογήσετε τη στάση των διανοούμενων, όπως αυτή αναφέρεται στην τελευταία περίοδο της παραγράφου 4 του κειμένου 1, σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων.

(Μονάδες 15)

B2. α) Ποιος είναι ο σκοπός της συγγραφέως στην παράγραφο 5 και με ποιες γλωσσικές επιλογές επιτυγχάνεται;

(Μονάδες 8)

β) Με ποιον τρόπο η συγγραφέας προσπαθεί να πείσει τους δέκτες της στην πρώτη περίοδο της 3ης παραγράφου; Για ποιον λόγο χρησιμοποιεί αυτόν τον τρόπο;

(Μονάδες 7)

B3. α) Να αντικαταστήσετε κάθε λέξη με μία άλλη, ώστε να μην αλλοιώνεται το νόημα του κειμένου : **ειδήμονες, επόμενες, εγκλωβισμένοι, αποδυναμώνουν, ακηδεμόνευτη**

β) Να αντικαταστήσετε κάθε λέξη με ένα αντώνυμό της, ώστε να μην αλλοιώνεται το νόημα του κειμένου: **θολό, διασπασμένη, αποκαλύπτουν, προσφέρεται, περιπλέκονται**

(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Λαμβάνοντας υπόψη και το εισαγωγικό σημείωμα, να χαρακτηρίσετε τον Δημήτρη. Να αξιοποιήσετε τρεις κειμενικούς δείκτες.

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Σε συζήτηση που γίνεται στην τάξη σας, ορισμένοι μαθητές υποστηρίζουν ότι, αν και ο ρόλος των πνευματικών ανθρώπων είναι σημαντικός, ωστόσο αυτό απουσιάζουν συχνά από την κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της κοινωνίας, και δεν βρίσκονται κοντά στη νέα γενιά, τις αγωνίες και τα προβλήματά της.

Σε ομιλία 300-400 λέξεων, ως καθηγητής προς τους μαθητές σου, αναλαμβάνεις να εξηγήσεις τις αιτίες αυτής της απουσίας των πνευματικών ανθρώπων και την ευθύνη τους απέναντι στη νέα γενιά.

(Μονάδες 30)

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

ΟΡΟΣΗΜΟ